

Fra 1. januar 2026 er FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) inkorporert i norsk menneskerettslov. Det markerer et tydelig skifte: Rettighetene til mennesker med funksjonsnedsettelse skal ikke bare anerkjennes i prinsippet, men også få reelle konsekvenser for praksis i tjenester, utdanning og samfunnsliv. I dette nummeret av *SOR Rapport* belyses nettopp spenningen mellom rettigheter, fag og hverdagspraksis fra flere ulike perspektiver.

Åpningsartikkelen diskuterer hvordan CRPD utfordrer norsk tvangslovgivning og viser, gjennom et konkret eksempel, hvordan dagens regelverk fortsatt kan skape forskjellsbehandling – selv når personen er samtykkekompetent.

Flere av artiklene retter oppmerksomheten mot selvbestemmelse og menneskelige behov i bred forstand. Sølvi Linde skriver om beslutningsstøtte som et sentralt verktøy for å realisere reell selvbestemmelse, mens Bjørn Vevenko Bondeli minner oss om at godt miljøarbeid først og fremst handler om relasjoner, verdier og menneskemøter.

Helhetlig omsorg er også tema når Sofie Hopshaug-Bakke løfter fram åndelige og eksistensielle behov i tjenestene, supplert med et eksempel fra kirkelig inkluderingsarbeid i Nord-Norge.

Andre artikler viser hvordan inkludering kan ta form på nye arenaer: gjennom foreldredrevet boligbygging i prosjektet «Huset mitt», gjennom scenekunst som utfordrer forestillinger om funksjonshemming, og gjennom forsøk på å åpne høyere utdanning for personer med utviklingshemming.

Nummeret rommer også refleksjoner om seksualitet, kompetanse og fagutvikling, samt en artikkel om hvordan skolen kan gå fra fysisk tilgjengelighet til reell deltakelse gjennom det som betegnes som «universell regulering».

Til sammen tegner artiklene et bilde av et fagfelt i utvikling – der menneskerettigheter, faglig refleksjon og konkrete praksiser må gå hånd i hånd dersom ambisjonen om et mer inkluderende samfunn skal bli virkelighet.

Jarle Eknes
REDAKTØR